

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана

_____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія дисертаційного дослідження з соціології

для здобувачів освітньо-наукового ступеню доктор філософії

галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	054 «Соціологія»
рівень вищої освіти	третій
освітньо-наукова програма	«Соціологія»
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	очна, заочна
Навчальний рік	2022/2023
Рік навчання	1
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: Юрій САВЕЛЬСВ

Пролонговано: на 2023/2024 н.р. Тетяна Червінська 08.08.2023.

на 2024/2025 н.р. Тетяна Червінська 21.08.2024.

КНІВ – 2022

Розробник(и):

Юрій САВЕЛЬСВ, доктор соц. наук, доцент, професор кафедри методології та методів соціологічних досліджень

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень

_____ Микола СИДОРОВ
(підпис)

Протокол № 17 від «30» червня 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 року № 8

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – формування системи практичних умінь, необхідних для дизайну та самостійного проведення оригінального наукового дисертаційного дослідження у галузі соціології.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Знати основні методи збору та аналізу соціологічних даних
2. Вміти готувати програму соціологічного дослідження
3. Володіти навичками роботи з англійською мовною науковою літературою

3. Анотація навчальної дисципліни.

Дисципліна належить до переліку обов'язкових навчальних дисциплін за вибором факультету за освітньо-науковим рівнем «доктор філософії» за спеціальністю «соціологія». Метою дисципліни є формування у майбутніх докторів філософії системи теоретичних знань та практичних умінь, необхідних для дизайну та самостійного проведення оригінального наукового дисертаційного дослідження, що включає обґрунтування його методологічних та теоретичних засад, формулювання дослідницьких питань і гіпотез, визначення джерел надійних та валідних даних і методів їх аналізу. Курс спрямований на систематизацію та поглиблення знань та вмінь здобувачів з підготовки та оцінювання емпіричних соціологічних досліджень, що дозволить їм успішно планувати та контролювати дослідницький процес і отримувати обґрунтований науковий висновок у своїй дисертаційній роботі. Опанування дисципліни здобувачами сприятиме формуванню у них цілісної картини соціологічних методів у відповідності до наявних типів дизайну наукового дослідження та підвищить їхню загальну дослідницьку компетентність.

4. Завдання (навчальні цілі):

- Поглиблення розуміння здобувачами методології, основних методів і процедур соціологічного дослідження
- Формування вмінь розв'язання наявних методологічних проблем обґрунтування результатів емпіричного дослідження в соціології із застосуванням експериментального, наглядного, якісного, кількісного або змішаного дизайну
- Формування вмінь вибору оптимальних методів соціологічного дослідження (збору та аналізу даних) та їх практичного застосування при плануванні дисертаційної роботи

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК01).
- Здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК03).
- Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в соціології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з соціології та суміжних галузей (ФК01).
- Здатність застосовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері соціології, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення в науковій та освітній діяльності (ФК03).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
2.1	Оцінювати та обґрунтовувати методологічну базу наукового дослідження, зокрема, для своєї дисертаційної роботи у міжнародному контексті	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Творче практичне завдання	25

2.2	Оцінювати можливості і обмеження новітніх методів наукових досліджень із застосуванням експериментального, наглядного, якісного, кількісного або змішаного дизайну	Лекція, практичне заняття, самостійна робота	Творче практичне завдання	25
2.3	Формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми і обирати оптимальний дизайн дослідження та відповідні методи збору та аналізу даних для перевірки гіпотез	Практичне заняття, самостійна робота	Творче практичне завдання	25
2.4	Визначати методологічні принципи та планувати своє дисертаційне дослідження в залежності від мети та згідно з нормами професійної і академічної етики	Практичне заняття, самостійна робота	Творче практичне завдання	25

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	2.1	2.2	2.3	2.4
Програмні результати навчання (пазва)				
ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з соціології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, та отримання нових знань у сфері соціології та/або здійснення інновацій	+	+	+	
ПРН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема результати емпіричних досліджень та теоретичного аналізу соціальних систем і процесів, наявні соціологічні дані			+	+
ПРН05. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з соціології та дотичних міждисциплінарних напрямків з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики			+	+
ПРН07. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи	+	+		
ПРН09. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері соціології та у викладацькій практиці	+	+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання здобувачів:

- семестрове оцінювання:

1. Творче практичне завдання з теми 1, РН 2.1, РН 2.2 = 20 балів/12 балів
2. Творче практичне завдання з теми 2, РН 2.1, РН 2.2 = 20 балів/12 балів
3. Творче практичне завдання з теми 3, РН 2.3, РН 2.4 = 20 балів/12 балів

- підсумкове оцінювання:

Іспит (творче практичне завдання) РН 2.1, РН 2.2, РН 2.3, РН 2.4 = 40 балів/24 бали

- умови допуску до підсумкового оцінювання:

Здобувач допускається до іспиту за умови успішного виконання і особистого представлення (не нижче порогового рівня позитивної оцінки) практичних завдань з теми 1 20 балів/12 балів, з теми 2 20 балів/12 балів, з теми 3 20 балів/12 балів, які подаються у письмовому вигляді та в електронній формі з презентацією не пізніше встановленого терміну, передбаченого тематичним планом.

7.2 Організація оцінювання:

1. Творче практичне завдання з теми 1, РН 2.1, РН 2.2, проводиться письмово на практичному занятті – після теми 1.
2. Творче практичне завдання з теми 2, РН 2.1, РН 2.2, проводиться письмово на практичному занятті – після теми 2.
3. Творче практичне завдання з теми 3, РН 2.3, РН 2.4, проводиться письмово на практичному занятті – після теми 3.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

Номер і назва теми	Кількість годин		
	лекції	практичні заняття	Самостійна робота
1. Обґрунтування методологічних та теоретичних засад соціологічного дослідження	2	2	14
2. Застосування експериментального, наглядного, якісного, кількісного або змішаного дизайну у соціологічному дослідженні	2	4	14
3. Обґрунтування вибору дизайну та методів соціологічного дослідження для дисертаційної роботи	2	4	14
<i>Творче практичне завдання з теми 1</i> На основі рекомендованої та додаткової літератури підготувати 2 резюме (в графічній або табличній формі) і порівняти методи соціологічного дослідження та основні типи дизайну. При порівнянні визначити можливості і обмеження методів та різних типів дослідницького дизайну.			15
<i>Творче практичне завдання з теми 2</i> Обрати 1 наукову публікацію у провідному міжнародному журналі та 1 у провідному українському журналі з теми дисертаційної роботи і оцінити адекватність обраного дизайну та методів дослідження для досягнення заявленої мети, перевірки гіпотез та обґрунтування висновків. Порівняти публікації і підготувати письмовий звіт (до 3 сторінок).			15
<i>Творче практичне завдання з теми 3</i> На основі рекомендованої та додаткової літератури сформулювати гіпотези і обґрунтувати вибір дослідницької парадигми, дизайну та методів соціологічного дослідження для дисертаційної роботи. Пояснити, як ви плануєте довести достовірність отриманих результатів. Порівняти свій вибір з наявними практиками у дисертаціях з соціології в Україні (на матеріалі 2-3 авторефератів) і підготувати письмовий звіт (до 5 сторінок).			30
ВСЬОГО	6	10	102

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 6 год.

Практичні заняття – 10 год.

Консультації – 2 год.

Самостійна робота – 102 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні: (Базова)

1. Neuman L.W. Social research methods. 7th edition. Pearson Education, 2014.
[http://letrunghieutvu.yolasite.com/resources/w-lawrence-neuman-social-research-methods - qualitative-and-quantitative-approaches-pearson-education-limited-2013.pdf](http://letrunghieutvu.yolasite.com/resources/w-lawrence-neuman-social-research-methods-qualitative-and-quantitative-approaches-pearson-education-limited-2013.pdf)

2. Trochim W., Donnelly J. P., Arora K. *Research methods: The essential knowledge base*. Second Edition. CENAGE Learning, 2016. <https://conjointly.com/kb/table-of-contents/> & <https://books.google.com.ua/books?id=0yxBBAAAOBAJ&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false>
3. Creswell J. W., Creswell J. D. *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. 5th Edition. – Sage publications, 2018. <http://155.0.32.9:8080/jspui/bitstream/123456789/1091/1/Qualitative%2C%20Quantitative%2C%20and%20Mixed%20Methods%20Approaches%20%28%20PDFDrive%20%29-1.pdf>
4. Vogt, W. Paul, et al. *Selecting the right analyses for your data: Quantitative, qualitative, and mixed methods*. Guilford Publications, 2014. <http://soc.univ.kiev.ua/uk/library/selecting-right-analyses-your-data-quantitative-qualitative-and-mixed-methods>

Додаткова:

1. Bourdieu P., Chamboredon J-C., Passeron J-C. *The Craft of Sociology: Epistemological Preliminaries*. Walter de Gruyter, 1991 [2011] DOI: 10.1515/9783110856460 <https://books.google.com.ua/books?id=Ric6fNR-K-FC&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false> & https://www.researchgate.net/publication/332862432_The_Craft_of_Sociology_Epistemological_Preliminaries
2. King G., Keohane R., Verba S. *Designing Social Inquiry: Scientific Inference in Qualitative Research*. New Edition. 2nd ed. Princeton: Princeton University Press, 2021. https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=RFMgFAAAOBAJ&oi=fnd&pg=PR9&ots=z0ooOvr0P5&sig=a6LTYCVb2Wpk87Tpp9kLA3Wa0OI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
3. *Social research methodology and new techniques in analysis, interpretation, and writing*. - Islam, M. Rezaul, ed. IGI Global, 2018. DOI: 10.4018/978-1-5225-7897-0 (Ch.1, Ch.2, Ch.3) https://books.google.com.ua/books/about/Social_Research_Methodology_and_New_Tech.html?id=6_CBDwAAOBAJ&redir_esc=y & <https://www.igi-global.com/book/social-research-methodology-new-techniques/210693>
4. Стивен Гокінг, Леонард Млодінов. Великий замисел. Переклад з англійської: Микола Климчук; ілюстрації: Пітер Болінгер. Харків: КСД, 2017 (3 розділ. Що є реальність)
5. Лакатош І. Методологія наукових дослідницьких програм // Психологія і суспільство. 2007. - 4 (30). С.11-29. <http://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis/article/viewFile/316/316>
6. Савельєв Ю.Б. Вирішення методологічних і етичних проблем соціологічних досліджень в умовах війни та поляризації суспільства // Український соціум. – 2019. – № 4. – С. 172-176. <https://doi.org/10.15407/socium2019.04>
7. Савельєв Ю.Б. Соціальне включення як вимір модернізації європейських суспільств. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора соціологічних наук (November 12, 2018). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3423957>
8. Эко У. Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки. / Пер. с ит. Е. Костюкович. М., 2003. - 240с. <http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/library/kak-napisat-diplomnyyu-rabotu-gumanitarnye-nauki-uchebno-metodicheskoe-posobie-s-it-e>

10. Додаткові ресурси:

1. SAGE Research Methods. Project Planner. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://methods.sagepub.com/project-planner>
2. Trochim, William M. *The Research Methods Knowledge Base*, 2nd Edition. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://conjointly.com/kb/>
3. *Research Design in Social Data Science* — SAGE Campus [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://campus.sagepub.com/research-design-in-social-data-science>